

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.04.2004, sp. zn. 20 Cdo 360/2003, ECLI:CZ:NS:2004:20.CDO.360.2003.1

Číslo: 48/2005

Právní věta: Bylo-li vyhověno žalobě s tzv. alternativou facultas, může být rozhodnutí titulem výkonu rozhodnutí jen pro primární plnění, jež je jím uloženo; skutečnost, že povinný dobrovolně plní podle určené alternativy, je důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí. I výkon rozhodnutí odebráním věci může být posléze proveden výkonem pro peněžité plnění; to však předpokládá, aby se po jeho nařízení ukázalo, že se odebrat věc nepodařilo, a že si věc stejného druhu a jakosti lze opatřit jinak. Ustanovení § 347 o. s. ř. neumožňuje oprávněnému z titulu znějícího na vydání (dodání) věci úspěšně navrhnout nařízení výkonu rozhodnutí přímo pro peněžitou částku, odpovídající hodnotě (ceně) věci, i kdyby zde byl reálný předpoklad, že povinný věc nemá resp. není objektivně způsobilý ji dodat, a lze tudíž i očekávat, že se ji odebrat nepodaří

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.04.2004

Spisová značka: 20 Cdo 360/2003

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy: § 347 odst. 1 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e u s n e s e n í m z e d n e 31. 5. 2002 z m ě n í l u s n e s e n í O b v o d n í h o s o u d u p r o P r a h u 4 z e d n e 14. 12. 2001 a n á v r h n a n a ř í z e n í v ý k o n u r o z h o d n u t í p r o d e j e m „b y t o v é j e d n o t k y“ a s p o l u v l a s t n í c k é h o p o d í l u n a o z n a č e n ý c h n e m o v i t o s t e c h z a m í t l. V y s l o v i l n á z o r, ž e o p r á v n ě n á m o h l a v é s t e x e k u c i j e n n a p l n ě n í, j e ž b y l o p ř e d m ě t e m n a l é z a c í h o ř í z e n í, t j. n a v y d á n í v ě c i (o s o b n í h o a u t o m o b i l u z n. R o v e r 414 S i), a n i k o l i v n a p e n ě ž í t é p l n ě n í, j e ž b y l o v t i t u l u z a k o t v e n o j e n j a k o t o, j í m ŝ s e p o v i n n í m o h o u t o h o t o z á v a z k u z p r o s t í t.

O p r á v n ě n á (z a s t o u p e n a a d v o k á t e m) v e v ě a s n ě m d o v o l á n í o d v o l a c í m u s o u d u v y t k l a, ž e „z c e l a p o m i n u l v š e o b e c n ě z n á m o u s k u t ě č n o s t,“ ž e v d ů s l e d k u p r o d e j e a u t o m o b i l o v é z n a č k y, r e s p. t o v á r n y R O V E R f i r m ě B M W b y l a v ý r o b a t o h o t o t y p u a u t o m o b i l u z a s t a v e n a, p r o č e ž „p o v i n n í n e j s o u v ř á d n ě m p ř í p a d ě s c h o p n i d o s t á t z á v a z k u v y d a t a u t o m o b i l v r o z s u d k u u v e d e n ý.“

P o v i n n í s e v e v y j á d ř e n í k d o v o l á n í z t o t o ž n i l i s r o z h o d n u t í m o d v o l a c í h o s o u d u, p ř í č e m ŝ u v e d l i, ž e j i ŝ o b s t a r a l i a o p r á v n ě n é i n a b í d l i a u t o m o b i l, j e n ŝ o d p o v í d á e x e k u c n í m u t i t u l u.

Dovolání je ve smyslu § 238a odst. 1 písm. c), odst. 2, § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

V dovolacím přezkumu je dovolací soud vázán důvody, které byly dovoláním uplatněny (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.); je-li dovolání přípustné – jako v projednávaném případě – posuzuje (z úřední povinnosti) i vady vyjmenované v § 242 odst. 3, větě druhé, o. s. ř.

Dovolatelka se žádného z přípustných dovolacích důvodů výslovně nedovolala; z obsahu dovolání lze vyvodit jen to, že pokládá za nesprávný (právní) závěr odvolacího soudu (byla-li, jak tvrdí, výroba automobilů zn. Rover dříve zastavena, a povinni proto nemohou být způsobilí dostát závazku podle vykonávaného titulu), že vykonávaný rozsudek titulem k výkonu (alternativního) peněžitého plnění být nemůže (srov. § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí (§ 251 o. s. ř.).

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 24. 3. 1997, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 19. 12. 1997, byla žalovaným (zde povinným) uložena povinnost vydat žalobkyni (oprávněné) do tří dnů od právní moci rozhodnutí „osobní automobil zn. Rover 414 Si čtyřdveřový v úpravě s metalízou laku, včetně základní výbavy, klíčů od vozidla, velký technický průkaz a osvědčení o technickém průkazu;“ současně bylo vysloveno (v souladu s žalobním petitem), že žalovaní „se zproští uvedené povinnosti zaplacením částky 512 490 Kč spolu s 19% úrokem od podání žaloby do zaplacení.“

S odvoláním na tento rozsudek se oprávněná domáhala nuceného uspokojení pohledávky ve výši 512 490 Kč s příslušenstvím, a to nařízením výkonu rozhodnutí prodejem označené bytové jednotky a spoluvlastnického podílu ke specifikovaným nemovitostem.

V případech, kdy soud vyhoví alternativnímu žalobnímu petitu (a podle rozhodnutí má právo volby žalovaný), platí – oproti vztahům hmotněprávním – v poměrech exekučních, že může oprávněný (v nalézacím řízení žalobce) sám volit, které plnění chce výkonem rozhodnutí vynutit; povinný však včasným plněním podle volby vlastní může dosíci toho, že výkon rozhodnutí bude podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. zastaven.

Jinak je tomu v případě té alternativy, již představuje tzv. alternativa facultas, jež sice není v platném občanském procesním právu výslovně zakotvena, v soudní praxi – jakožto specifická podoba žalobního petitu – je však akceptována. Na rozdíl od petitu alternativního nemá původ v hmotněprávním základu věci (kupříkladu ve smlouvě, již se účastník zavazuje poskytnout to či ono plnění podle své volby), nýbrž představuje procesně zprostředkovanou nabídku, jejímž prostřednictvím žalobce dává najevo, že se žalovaný může žalované povinnosti zprostit tím, že mu poskytne plnění jiné.

V teorii i soudní praxi je jednoty v závěru, že bylo-li vyhověno žalobě s fakultativním alternativním petitem, nemůže být soudní rozhodnutí titulem než pro původní plnění, jež je titulem uloženo; (dobrovolné) plnění podle alternativy (protože naopak není k plnění autoritativně ukládáno) je toliko způsobilé, pokud již alespoň částečně nebyl původní závazek vymožen, přivodit i zde jen zastavení výkonu (viz usnesení bývalého unitárního Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1963, sp. zn. [4 Cz 19/63](#),

uveřejněné pod č. 21/1964 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Hora, V.: Soustava exekučního práva, 1930, Praha, str. 59, Kurka, V., Drápal L. : Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Linde Praha, a. s., 2004, str. 193-194).

Rozhodnutí, jež mělo být podkladem výkonu, bylo tedy způsobilé odůvodnit nucený výkon jen co do vydání věci (s odpovídajícím způsobem výkonu jejím odebráním podle § 345 a násl. o. s. ř.), a nikoliv již výkon pro peněžité plnění (prodejem nemovitostí resp. spoluvlastnického podílu podle § 335 a násl. o. s. ř.), který oprávněná navrhla.

Pravdou je, že i výkon rozhodnutí odebráním věci se může posléze odbyvat v poloze výkonu pro plnění peněžité; to však předpokládá, aby se v něm (po jeho nařízení) ukázalo, že se odebrat věc nepodařilo, a lze-li si věc stejného druhu a jakosti opatřit jinak. Pak soud – podle § 347 odst. 1, 2 o. s. ř. – může vyzvat oprávněného, aby si věc opatřil na náklad a nebezpečí povinného, a povinnému může uložit, aby potřebný náklad zaplatil oprávněnému předem, přičemž se výkon tohoto rozhodnutí provede na návrh oprávněného některým ze způsobů uvedených v § 258 odst. 1 o. s. ř.

Ustanovení § 347 o. s. ř. však nelze vykládat tak (jak naznačuje dovolatelka v dovolání), že umožňuje oprávněnému z titulu znějícího na vydání (dodání) věci navrhnout úspěšně nařízení výkonu rozhodnutí přímo pro peněžitou částku, odpovídající hodnotě (ceně) věci, a to i kdyby zde byl reálný předpoklad, že povinný věc nemá, resp. není objektivně způsobilý ji dodat, a lze tudíž i očekávat, že se ji „odebrat“ nepodaří. Nejde zde totiž o nic jiného, než o způsob náhradního uspokojení ve výkonu rozhodnutí nikoliv pro peněžité plnění, nýbrž pro plnění nepeněžité, a ten může být nařízen jen způsobem, který odpovídá povaze titulem uložené povinnosti (srov. § 258 odst. 2 o. s. ř.); teprve pak je možné uvažovat o postupech podle § 347 o. s. ř. Samozřejmým předpokladem je, že výkon rozhodnutí odebráním věci oprávněný vůbec navrhl, a ani ten v daném případě splněn není.

Jestliže odvolací soud vycházel z téhož právního názoru a na něm jeho rozhodnutí spočívá, je jeho rozhodnutí správné (§ 243b odst. 2 o. s. ř.); naopak dovolací námitky, jež uplatnila dovolatelka, neobstojí (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Nezdařilo-li se dovolatelce – v mezích daného dovolacího přezkumu – správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit, Nejvyšší soud její dovolání podle § 243b odst. 2, části věty za středníkem, odst. 6, věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 243b odst. 5, § 224 odst. 1 o. s. ř. a § 142 odst. 1 o. s. ř. Vzhledem k tomu, že dovolací řízení bylo zahájeno podáním dovolání u Nejvyššího soudu dne 8. 10. 2002, určuje se výše odměny podle vyhlášky č. 484/2000 Sb. (viz část dvanáctou, hlavu první, bod 10. zákona č. 30/2000 Sb.), kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“). Náklady dovolacího řízení, jež vznikly povinným, spočívají v částce 11 835 Kč představující odměnu za jeden úkon právní služby – vyjádření k dovolání (§ 1 odst. 1, § 2 odst. 1, § 3 odst. 1 bod 6, § 12 odst. 1 písm. a/ bod 1, § 16 odst. 2, § 17 odst. 2, § 18 odst. 1 vyhlášky) plus 1 x 75 Kč náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.